

ความรู้สึกแปลกแยกในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรี:
การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบบรรยาย
UNDERGRADUATE STUDENTS' ALIENATION:
A DESCRIPTIVE PHENOMENOLOGICAL STUDY

Received: November 5, 2019

Revised: November 30, 2019

Accepted: December 11, 2019

จิรพรรณ พูลเอี่ยม^{1*} ชมพูนุท ศรีจันทร์นิล² ดลดาว วงศ์ธีระธรณ์³
Jirapan Pool-iam^{1*} Chomphunut Srichannil² Doldao Wongtheerathorn³

*Corresponding Author E-mail: jirapan1608@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ความรู้สึกแปลกแยก ในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรีและผลกระทบของความรู้สึกที่เกิดขึ้น โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบบรรยาย ข้อมูลวิจัยได้มาจากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับนิสิตปริญญาตรีที่กำลังประสบกับความรู้สึกแปลกแยก จำนวน 3 คน และวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยตามขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบบรรยาย ผลการวิจัยพบโครงสร้างทั่วไปของประสบการณ์ความรู้สึกแปลกแยกในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรีที่ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) ความแตกต่างจากบุคคลอื่นในมหาวิทยาลัย 2) ความไม่พึงพอใจบุคคลในสังคมมหาวิทยาลัย 3) ความไม่เชื่อใจบุคคลในสังคมมหาวิทยาลัย 4) ความรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมมหาวิทยาลัย และ 5) การขาดที่พึ่ง อีกทั้งองค์ประกอบเหล่านี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบทางจิตใจที่เกิดขึ้นกับนิสิตที่มีความรู้สึกแปลกแยก และทำให้ผู้วิจัยในฐานะนักจิตวิทยาการปรึกษาได้เข้าใจ และตระหนักถึงแนวทางการช่วยเหลือทางด้านจิตใจกับนิสิตเหล่านี้

คำสำคัญ: ความรู้สึกแปลกแยก นิสิต นักศึกษา วิธีวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบบรรยาย

Abstract

This research aimed to investigate undergraduate students' alienation and its effects, using Giorgi's descriptive phenomenological method. Data were gathered through semi-structured interviews with 3 alienated undergraduate students, and analyzed according to the descriptive

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

² อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

phenomenological method. Five invariant constituents of the experiences were identified: 1) being different from others, 2) dissatisfaction of others, 3) distrust of others, 4) feeling socially isolated at university and 5) lack of support. These constituents showed alienated undergraduate students' psychological effects and helped the researcher as a counselor gain a better understanding, as well as identify potential ways to psychologically support this group of people.

Keywords: Alienation, Undergraduate students, Descriptive phenomenological method

บทนำ

งานวิจัยนี้เกิดจากประสบการณ์ความรู้สึกแปลกแยกของผู้วิจัยผนวกกับงานวิจัยที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยที่มีการศึกษาวิจัยเป็นจำนวนน้อยเกี่ยวกับความรู้สึกแปลกแยกของนักเรียน หรือนิสิต และส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้แบบวัดประเมินความรู้สึกดังกล่าว (เกลียว ฤกษ์รุจิพิมล, 2520; ปรีชา เมธาวัชรภาคย์, 2540; วิโรจน์ พรหมสุด, 2554; วิไล วงศ์สีขชาติ, 2528) ผลงานวิจัยระบุถึงความสัมพันธ์ของความแปลกแยกของนักเรียน และนิสิตกับตัวแปรต่างๆ เช่น เพศ เชื้อชาติ สาขาวิชาที่เรียน การมีส่วนร่วมทางการเมือง มโนทัศน์ในตนเอง

ความคาดหวังทางการศึกษา การปรับบทบาท เป็นต้น แม้ว่าจะงานวิจัยที่มีอยู่จะให้ข้อมูลในภาพกว้างเกี่ยวกับความแปลกแยกของนักเรียนและนิสิต แต่ยังคงมีคำถามที่ว่า “ความรู้สึกแปลกแยกในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรีเป็นอย่างไร” งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาในเชิงลึกเพื่อตอบคำถามการวิจัยดังกล่าวผ่านการวิจัยเชิงคุณภาพตามวิธีการวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบบรรยาย (Giorgi, 2009) เพื่อศึกษาโครงสร้างทั่วไปของประสบการณ์ความรู้สึกแปลกแยกของนิสิต ซึ่งผลการวิจัยที่เกิดขึ้นจะสามารถเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับนักจิตวิทยาการศึกษาในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความรู้สึกแปลกแยกในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรี ดังคำกล่าวของแมคเคลาว (McLeod, 2011, p. 7-8) ที่ว่า “ผลการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่มีคุณค่าสำหรับนักจิตวิทยาการศึกษาเพื่อที่จะได้เข้าใจประสบการณ์ที่หลากหลายของผู้มารับการศึกษา ทั้งยังเป็นพื้นฐานในการวางแผนการศึกษา” ยิ่งไปกว่านั้น ความรู้สึกแปลกแยกที่เกิดขึ้นอาจทำให้บุคคลมีการถอนตัวออกจากสังคม (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2549) ผลของงานวิจัยนี้จึงเป็นเหมือน “กระบอกเสียง” ให้กับนิสิตที่ประสบกับความรู้สึกแปลกแยกในมหาวิทยาลัยให้นักจิตวิทยาการศึกษา หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าใจบุคคลที่มีความรู้สึกแปลกแยกได้ดียิ่งขึ้น ดังที่วิลลิก (Willig, 2008, p. 12) ได้ระบุว่า “งานวิจัยเชิงคุณภาพสามารถสร้างคำบรรยาย หรือคำอธิบายที่เป็นเหมือนกระบอกเสียงให้กับคนกลุ่มน้อย หรือคนที่ไม่มีสิทธิออกเสียงในสังคมได้”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์ความรู้สึกแปลกแยกในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรีที่มีร่วมกัน
2. เพื่อทำความเข้าใจผลกระทบของความรู้สึกแปลกแยกที่เกิดขึ้นกับนิสิตปริญญาตรี
3. เพื่อตระหนักถึงแนวทางให้ความช่วยเหลือทางด้านจิตใจแก่ผู้มารับการศึกษาที่มีความรู้สึกแปลกแยก

ขอบเขตของงานวิจัย

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษานิสิตปริญญาตรีที่มีความรู้สึกแปลกแยกในมหาวิทยาลัย ทั้งเพศชายและเพศหญิง และเรียนอยู่ต่างคณะหรือต่างสาขากัน จำนวนอย่างน้อย 3 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบบรรยาย ที่มีฐานแนวคิดที่ว่ามนุษย์จะรู้ดีในเรื่องที่ตนมีประสบการณ์มาก่อน จึงเป็นวิธีการที่ให้ผู้คนได้เล่าประสบการณ์ของตนเองออกมา เพื่อให้มีความเข้าใจพร้อมทั้งรับรู้ประสบการณ์เฉพาะของบุคคลนั้น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่เน้นการบรรยายในข้อมูลที่ปรากฏ ไม่เพิ่มเติมข้อมูลที่นอกเหนือจากสิ่งที่มีอยู่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการเข้าถึงผู้เข้าร่วมวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการแบบสนทนาแบบเปิด นั่นคือ ผู้วิจัยได้สอบถามจากอาจารย์ที่สอนนิสิตปริญญาตรี หรือสอบถามรุ่นน้องที่ผู้วิจัยรู้จักว่าพอมิเพื่อน หรือคนที่รู้จักที่เป็นนิสิตปริญญาตรีที่มีความรู้สึกแปลกแยกในมหาวิทยาลัยหรือไม่

2. ผู้เข้าร่วมวิจัย

2.1 ยู เป็นนิสิตหญิง อายุ 21 ปี เธอได้เปลี่ยนสิ่งที่ศึกษาจากมหาวิทยาลัยหนึ่งมาอีกมหาวิทยาลัยหนึ่ง ซึ่งตอนนี้เธอกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 ในคณะวิศวกรรมศาสตร์ และกำลังประสบกับความรู้สึกแปลกแยก เพราะแนวความคิดของเธอและคนรอบข้างในสังคมมหาวิทยาลัยไม่สอดคล้องกัน เธอจึงแยกตัวออกมาอยู่คนเดียว ส่งผลให้เธอไม่มีคนที่สนิทเคียงข้าง

2.2 เอฟ เป็นนิสิตชาย อายุ 22 ปี เขากำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 ในคณะวิศวกรรมศาสตร์เขาไม่ได้ถนัดในสิ่งที่ศึกษา สิ่งที่เขาศึกษาอยู่ตอนนี้ ไม่ใช่สิ่งที่เขาสนใจ และต้องการจะเลือก แต่มันเป็นความต้องการของผู้ปกครองของเขา เขากำลังประสบกับความรู้สึกแปลกแยก เพราะแนวความคิด และการปฏิบัติตัวของเขา และคนรอบข้างในสังคมมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน และไม่ได้สอดคล้องกับสิ่งที่เขาคาดหวังไว้ และด้วยความต่างต่างกันนี้ทำให้เขาถูกคนรอบข้างมองในแง่ลบ และไม่มีใครต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับเขา เขาจึงไม่มีคนที่สนิทสนมเคียงข้าง พร้อมกับเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจในสังคมที่เขาอยู่

2.3 โอ เป็นนิสิตหญิง ชั้นปีที่ 3 อายุ 21 ปี เธอได้เปลี่ยนสิ่งที่ศึกษาจากสิ่งหนึ่ง มาเป็นอีกสิ่งหนึ่ง และตอนนี้เธอกำลังศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ พร้อมกับกำลังประสบกับความรู้สึกแปลกแยก เนื่องจากเธอและคนรอบข้างในสังคมมหาวิทยาลัยมีความสนใจที่ต่างกัน เวลาที่ต้องพูดคุย จึงเกิดความรู้สึกอึดอัด และไม่เข้าใจ อีกทั้งเธอยังเป็นคนไม่ค่อยพูด ทำให้เธอไม่มีคนที่สนิทที่จะสามารถรับฟังปัญหา หรือทำกิจกรรมด้วยกันได้เลย

3. การสัมภาษณ์

งานวิจัยนี้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งเป็นวิธีการเก็บข้อมูลวิจัยที่เปิดกว้าง และให้อิสระแก่ผู้เข้าร่วมวิจัยในการบอกเล่าประสบการณ์ส่วนบุคคลในเชิงลึก (Willig, 2008)

4. การสร้างคำถามการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสร้างคำถามของเบวาน (Bevan, 2014, pp. 139-142) ที่ยึดหลักการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบบรรยายซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลักๆ ได้แก่

4.1 การตั้งคำถามเกี่ยวกับบริบทของผู้เข้าร่วมวิจัย เป็นการประเมินประสบการณ์ โดยเฉพาะของบุคคลหนึ่งๆ ที่จะให้บุคคลได้นึกถึง หรือได้อธิบายประสบการณ์ในรูปแบบของการเล่าเรื่องราวที่เต็มไปด้วยข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยจึงตั้งคำถามว่า “ความรู้สึกแปลกแยกในความหมายของ (ชื่อผู้เข้าร่วมวิจัย) เป็นความรู้สึกอย่างไร”

4.2 การตั้งคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจในปรากฏการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย โดยการสำรวจรายละเอียดของประสบการณ์เฉพาะนั้นด้วยคำถาม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้บรรยายมากขึ้นดังที่ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามว่า “ความรู้สึกแปลกแยกนี้เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยอย่างไร” และ “ช่วยบรรยายว่าความรู้สึกแปลกแยกที่เกิดขึ้นมีลักษณะอย่างไร และมีผลต่อตนเองอย่างไรบ้าง”

4.3 การตั้งคำถามเพื่อความกระจ่างในปรากฏการณ์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้องค์ประกอบของประสบการณ์ หรือประสบการณ์ทั้งหมดมาใช้ในการถามเพื่อให้เกิดความกระจ่างในปรากฏการณ์ ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการถามคำถามเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ขยายความในประเด็นที่ยังไม่ชัดเจนเพียงพอ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการวิเคราะห์ข้อมูล 4 ขั้นตอนของเกออร์กี (Giorgi, 2009; Giorgi, 2012; Giorgi, Giorgi & Morley, 2017) ดังต่อไปนี้

5.1 การอ่านและยอมรับทัศนคติทางปรากฏการณ์วิทยา เพื่อการรับรู้ภาพรวมของข้อมูล ผู้วิจัยต้องอ่านข้อมูลจากผู้เข้าร่วมวิจัยได้ให้ไว้ทั้งหมดพร้อมกับใช้ทัศนคติทางปรากฏการณ์วิทยาในการอ่านไปด้วย

5.2 การแยกหน่วยความหมาย ผู้วิจัยต้องอ่านข้อมูลและแยกข้อมูลออกเป็นส่วนๆ หากผู้วิจัยอ่านข้อมูลของผู้เข้าร่วมวิจัยแล้วเจอการเปลี่ยนผ่านในความหมาย ให้ทำเครื่องหมายขีดขึ้น (/) เพื่อแบ่งข้อความในบทบรรยายนั้น

5.3 การเชื่อมโยงหน่วยความหมายกับความเข้าใจทางจิตวิทยา ผู้วิจัยจะต้องแปลงข้อมูลที่ได้แบ่งหน่วยความหมายแล้วให้มีความเชื่อมโยงกับความเข้าใจทางจิตวิทยาตามสิ่งที่ผู้เข้าร่วมวิจัยได้กล่าวไว้

5.4 การสังเคราะห์หน่วยความหมายทั้งหมดที่ได้ให้มีความสอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยทำได้โดยการทบทวนข้อมูลที่แปลงไว้ทั้งหมดในขั้นที่ 3 เพื่อพิจารณาว่าอะไรคือโครงสร้างทั่วไปของประสบการณ์ ผู้วิจัยมองข้อมูลของปรากฏการณ์นั้น และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อพิจารณาถึงโครงสร้างทั่วไปของประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย

จริยธรรมการวิจัย

ผู้วิจัยได้ยึดหลักการดำเนินการทางจริยธรรมการวิจัยของสมาคมจิตวิทยาแห่งอังกฤษ (The British Psychological Society, BPS, 2009 & 2014) ดังต่อไปนี้

1. การเคารพในผู้เข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยเคารพในตัวตนของผู้เข้าร่วมวิจัย รวมทั้งเคารพต่อความคิดและความเชื่อ อีกทั้งให้สิทธิในการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย กับสิทธิในการถอนตัวออกจากการศึกษา

2. การยินยอมโดยสมัครใจ ผู้วิจัยให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยเรื่องนี้ และหากผู้เข้าร่วมวิจัยตกลงที่จะเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยจะให้ใบยินยอมการเข้าร่วมการวิจัยแก่ผู้เข้าร่วมวิจัยเพื่อเซ็นชื่อยินยอมการเข้าร่วม

3. การรักษาความลับ ผู้วิจัยได้ระบุตัวตนของผู้เข้าร่วมวิจัยอย่างเหมาะสม เก็บข้อมูลส่วนบุคคลไว้ในลิ้นชักที่มีกุญแจปิด และเมื่อข้อมูลถูกถอดเทปแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้นามสมมติแทนชื่อจริงของผู้เข้าร่วมวิจัยแต่ละคน และนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพียงเท่านั้น

4. การประเมินความเสี่ยง ในการวิจัยนี้อาจส่งผลให้ผู้เข้าร่วมวิจัยย้อนกลับไปประหลึงถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้น หากผู้เข้าร่วมวิจัยไม่ต้องการเล่าประสบการณ์ต่อ หรือร้องให้ ผู้วิจัยจะหยุดการสัมภาษณ์ และสอบถามถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้น หากผู้เข้าร่วมวิจัยต้องการเข้ารับการศึกษา ผู้วิจัยจะแนะนำสถานที่ให้การศึกษาโดยตรง โดยติดต่อได้ที่ เบอร์ 038-102530

5. การสรุปเกี่ยวกับการวิจัย หลังจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สรุปเกี่ยวกับการวิจัย เพื่อประเมินผลทางอารมณ์ ถามความรู้สึก และประสบการณ์จากการได้รับการสัมภาษณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย และเพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้แสดงความคิดเห็น สะท้อนกระบวนการวิจัย หรือเปิดโอกาสให้ถามคำถามที่สงสัย โดยผู้วิจัยได้ให้เอกสารสรุปเกี่ยวกับงานวิจัยหลังจากสัมภาษณ์เสร็จ

6. ค่าชดเชยเสียเวลา ในการวิจัยนี้ผู้เข้าร่วมวิจัยอาจจะไม่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการวิจัย เพื่อเป็นการตอบแทนที่ได้เสียสละเวลามาเข้าร่วมการวิจัย และเล่าประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงให้ค่าตอบแทนเป็นจำนวนเงิน 300 บาท

7. ความซื่อสัตย์และความโปร่งใสในกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยได้ค้นคว้าหาความรู้ และหากมีข้อสงสัย ผู้วิจัยได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย อีกทั้งในการสรุปผล และอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำด้วยความซื่อสัตย์ ไม่สอดแทรกข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลที่ได้รับมาจากผู้เข้าร่วมวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยไม่คัดลอกงานของผู้อื่นมาเป็นงานของตนเอง และอ้างอิงที่มาของแหล่งข้อมูลทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้ศึกษา

8. ข้อจำกัดเกี่ยวกับบทบาทของผู้วิจัย ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยทำหน้าที่เพียงผู้วิจัย มิใช่ นักจิตวิทยาการปรึกษา อีกทั้ง ได้รายงานความก้าวหน้า อุปสรรคที่เกิดขึ้นของงานวิจัย และขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งเพิ่มพูนความรู้ ฝึกฝนทักษะการวิจัย เพื่อจะได้ทำงานวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย

โครงสร้างทั่วไปของความรู้สึกแปลกแยกในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรี

ความรู้สึกแปลกแยกนี้เกิดขึ้นเมื่อนิสิตรู้สึกว่าคุณแตกต่างจากบุคคลอื่นในสังคมมหาวิทยาลัยที่ตนเองอยู่ ทั้งในเรื่องของแนวความคิด ความสนใจ และการปฏิบัติตน ซึ่งความแตกต่างนี้ทำให้นิสิตรู้สึกไม่พึงพอใจบุคคลรอบข้างในสังคมมหาวิทยาลัย และไม่เชื่อใจที่จะสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น จึงทำให้นิสิตเกิดความรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เมื่อยามที่ต้องพบกับปัญหาหรือความวิตใจ หรืออุปสรรคทางการศึกษา นิสิตจึงไม่มีใครที่สามารถพึ่งพาได้ โครงสร้างทั่วไปที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึงข้างต้นประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

1. ความแตกต่างจากบุคคลอื่นในสังคมมหาวิทยาลัย ผู้เข้าร่วมวิจัยเกิดความรู้สึกว่าคุณแตกต่างจากคนรอบข้าง หรือการที่คนรอบข้างมองพวกเขาว่ามีความแตกต่างกันทั้งเรื่องของความคิด วิธีการปฏิบัติตน ความสนใจ และถูกมองในด้านลบพร้อมกับไม่มีใครต้องการมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ด้วยความรู้สึกแตกต่าง ผู้เข้าร่วมวิจัยจึงปลีกตัวออกจากสังคม

เหมือนที่ผู้ได้แยกตัวเองออกจากกลุ่มสังคม และเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว เนื่องจากมีแนวคิดที่แตกต่างกับคนรอบข้าง คนอื่นๆ ดังที่เธอกล่าวว่า

“เวลาเราจะคิดเราจะทำอะไร เหมือนกับว่าทัศนคติ หรือแนวคิดของเราอะ มันไม่ตรงกับใครสักคน คนที่เราคิดว่าเป็นเพื่อนที่ค่อนข้างสนิทกับเราอะคะ มันก็เลยทำให้สุดท้ายแล้ว เราก็อธิบายว่าเราต่างจากเค้าอะอะไรอย่างเนี่ย อะคะ”

โอกี้เหมือนกันกับยู ที่เธอแยกตัวเองออกมาจากกลุ่มสังคมคนรอบข้าง เนื่องจากความสนใจของเธอกับคนรอบข้างมีความแตกต่างกัน

“ก็รู้สึกเหมือนกับแตกต่าง แตกต่างอะคะ จากเพื่อนคนอื่นอะคะ เพราะเพื่อนทุกคนเค้าดูเข้ากันได้หมดเลย มีหนูที่คุยกับเขาไม่รู้เรื่อง ไม่ว่าจะเรื่องอะไรก็ตามเวลาที่เค้าคุยกัน แล้วหนูอยู่ด้วยหนูก็จะงงมาก ไม่เข้าใจเรื่องที่เค้าคุยกัน แต่พวกเค้าเข้าใจกันนะคะ” (โอ)

ส่วนเอฟนั้น เขาถูกคนรอบข้างมองในด้านลบและไม่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับเขา เพราะแนวความคิด และการปฏิบัติตนที่แตกต่างจากคนรอบข้างในสังคม แต่เขาก็ยืนยันว่าการกระทำของเขานั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องและพึงปฏิบัติ

“เพื่อนจะคิดว่า ว่าเฮ้ย ทำไม่ไม่ตามเพื่อนวะ แล้วก็แอนตี้เราเหมือนกับบู้สึกกับเราไม่ได้อย่างเนี่ยอะครับ มองว่าเราแปลกแยก ไม่เข้าพวก ไม่เข้าสังคมอย่างเนี่ย ทั้งๆ ที่จริงๆ แล้วเนี่ยในความรู้สึกของผมเนี่ย การกระทำแบบเนี่ยมันถูกต้อง และมันเป็นสิ่งที่ควรจะทำให้ไหมครับ แต่แค่เราไม่ตามคนอื่น อันเนี่ย เราก็ทำให้เค้ามอง มองเรา ว่าแปลกประหลาด” (เอฟ)

2. ความไม่พึงพอใจบุคคลในสังคมมหาวิทยาลัย เมื่อคนรอบข้างที่อยู่ในสังคมมหาวิทยาลัยไม่ได้มีพฤติกรรมแนวคิดหรือความสนใจที่สอดคล้องกันกับสิ่งที่ผู้เข้าร่วมวิจัยได้คาดหวังไว้ จึงส่งผลให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเกิดความรู้สึกผิดหวัง และไม่พึงพอใจคนรอบข้าง ดังที่ยูรู้สึกไม่พึงพอใจคนรอบข้างที่มีความคิด และพฤติกรรมที่คิดถึงแต่ตนเอง

“หนูรู้สึกว่าทุกคนเป็นคนจางไปหมดเลยอะเหมือนเป็นสังคมที่มีแต่คนคิดอยากจะทำอะไรออกจากสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยไม่ได้คิดถึงวิธีการที่เอามาใช้ว่ามันถูกต้อง หรือว่ากำลังเอาเปรียบคนอื่นอยู่หรือเปล่าอะคะ” (ยู)

เหมือนกับที่โอกี้รู้สึกเบื่อคนรอบข้างที่มีลักษณะพฤติกรรมส่วนบุคคล และความสนใจที่แตกต่างกันกับเธอ ดังที่เธอได้ชี้ให้เห็นว่า

“เบื่อบ้างทีก็เจอคนแบบ ที่แบบนิสัยเข้ากันไม่ค่อยได้อะอย่างเงี้ย มันก็ทำให้ยังรู้สึกว่าไม่ค่อยอยากที่จะแบบไปคุยกับคนอื่นมาก”

เอฟก็รู้สึกท้อแท้ ผิดหวัง และไม่พึงพอใจกับคนรอบข้างที่ไม่ได้เป็นไปในแบบที่เขาต้องการเหมือนกับโรงเรียนเดิมของเขา ทั้งเรื่องที่ฟังทางการศึกษา ที่คนรอบข้างมักจะสนใจแค่กลุ่มของตนเอง หรือการชวนกันออกไปสังสรรค์หลังเลิกเรียน

“ก็คือโรงเรียนเก่า เค้าจะช่วยเหลือมืออะไรก็ช่วยเหลือกับผมแถมถามอะไรก็ตอบ ช่วยกันติวช่วยกันอ่านหนังสือ แบบเรียนกลับมาป้อนหนังสือเลยนะ เล่นกีฬา กลับมาตักตักอ่านหนังสือ เตรียมตัวและก็อาจจะมีเล่นๆ ไร้สาระบ้างแต่คือไม่เคยทิ้งเรื่องการเรียน ไม่ใช่ที่นี่ แต่ไม่ใช่ที่นี่ ที่นี่เรียนเสร็จ เฮ้ยไปกินเหล้ากันไหม เฮ้ยไปเที่ยวกันไหม” (เอฟ)

3. ความไม่เชื่อใจบุคคลในสังคมมหาวิทยาลัย ผู้เข้าร่วมวิจัยไม่มั่นใจ และไม่เชื่อใจที่จะสร้างสัมพันธภาพหรือแสดงตัวตนที่แท้จริงออกไปกับใครได้บ้างเพราะให้ความจริงใจไปแล้ว แต่ไม่ได้รับกลับมา การขาดความสัมพันธ

ที่ใกล้ชิด สนับสนุนและความรู้สึกกลัวว่าคนรอบข้างจะมาทำไม่ดีด้วยในอนาคต ดังที่ประสบการณ์ของยูที่เธอให้ความจริงใจกับคนรอบข้างไป แต่ไม่ได้รับความจริงใจนั้นกลับมา จึงทำให้เธอรู้สึกไม่เชื่อใจคนรอบข้างในสังคม

“หนูแบบ หนูแยกไม่ออกแล้วตอนนี้ ว่าแบบ จริงใจกับใครได้บ้าง แล้วใครจริงใจกับเราบ้าง” (ยู)

โอเหมือนกันกับยูตรงที่เธอก็ไม่เชื่อใจคนรอบข้าง เนื่องจากเธอไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างเท่าที่ควร เจอกันเพียงแคในชั้นเรียน หลังจบคาบเรียนก็แยกย้ายกันไป จึงทำให้เธอไม่กล้าสร้างสัมพันธ์ภาพ และไม่กล้าแสดงตัวตนที่แท้จริงของเธอออกมากับคนเหล่านี้ ดังที่เธอกล่าวว่า

“แบบๆ มหาลัย ก็แบบเลิกเจอกันแค่แบบตัวเองก็แยกย้ายกลับหอ ถ้าไม่ได้ๆ นัดกันไม่ได้สนิทกันขนาดนั้น ก็คือแบบ เจอกุยกั้นเฉพาะตอนเรียน ก็ทำให้ความรู้สึกแบบเราไม่ได้เปิดใจกับเขาขนาดนั้น ถึงแม้ว่าจะเรียนมาด้วยกันก็ตั้งหลายปี”

เช่นเดียวกันกับเอฟที่รู้สึกไม่เชื่อใจคนรอบข้าง เขาจะไม่ไปยุ่งเกี่ยว หรือคบหากับบุคคลที่เขามองว่าเป็นคนไม่ดี เนื่องจากเอฟเกรงว่าบุคคลเหล่านั้นจะมาทำไม่ดีกับเขาในอนาคต

“ความคิดของผมที่ทำให้ผมไม่คบกับคนที่ไม่ดีก็คือ เวลาที่คนทำตัวไม่ดี เช่น โกง ขโมยของคนอื่นเนี่ย แล้วเค้าเป็นเพื่อนกับเราอย่างเนี่ย แล้วอย่างที่เราคบแล้วเค้ามาเล่าให้เราฟัง อย่างเช่น ไปขโมยของคนนั้นมา หรือไม่ก็ไปจับคนนั้นมา จับเพื่อนตนเองนะ เพื่อนที่อยู่ในคลาสอย่างเนี่ยแล้วทั้งอย่างเนี่ย การที่เค้าทำอะไรไม่ดีกับคนอื่นอะ เค้าก็อาจจะทำไม่ดีกับเราทีหลัง” (เอฟ)

4. ความรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมมหาวิทยาลัย การที่ผู้เข้าร่วมวิจัยไม่มีคนที่สนิทเคียงข้าง จนส่งผลให้เกิดความรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม อีกทั้ง แนวความคิดที่แตกต่างกัน การเปลี่ยนสิ่งที่ศึกษาจากสิ่งหนึ่งมาเป็นอีกสิ่งหนึ่ง การขาดทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี หรือการถูกคนรอบข้างตัดขาดจากกลุ่มสังคม ทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยโดดเดี่ยวท่ามกลางผู้คนมากมาย รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนเกิน ไม่ได้ได้รับความสนใจหรือการยอมรับจากผู้อื่น

ดังที่ ยูรู้สึกโดดเดี่ยวท่ามกลางผู้คนมากมายในมหาวิทยาลัย เนื่องจากไม่มีใครมีแนวคิดที่สอดคล้องกับเธอเลย เธอต้องการใครสักคนที่มีแนวคิดเดียวกันกับเธอ ที่จะช่วยให้เธอไม่รู้สึกแปลกแยกจากคนในสังคม จะเห็นได้จากที่เธอกล่าวว่า

“เราไม่จำเป็นต้องมีเพื่อนเยอะก็ได้ เรามีแค่คนเดียวก็ได้ แต่แค่แบบว่า ให้มันพูดแล้วมันรู้เรื่องกับเรา มันมีแนวคิดเดียวกันกับเราอะ เราก็จะไม่รู้สึกแปลกแยกอยู่คนเดียว หรือจากคนนั้นใช้ใหม่คะ... แต่ว่าต่อให้เรามีคนแบบอยู่รอบเราเต็มไปหมดเลย แต่ว่ามันไม่มีสักคนเลยที่แบบคุยแล้วมันรู้สึก ว่า เออ มันพูดเรื่องเดียวกับเรา มันมีความคิดมีทัศนคติเดียวกับเรา มันก็ มันก็รู้สึกเหมือนอยู่คนเดียวอยู่ดีอะคะ”

ประสบการณ์ของยูข้างต้นสอดคล้องกับประสบการณ์ของโอที่เธอก็รู้สึกโดดเดี่ยวท่ามกลางผู้คนมากมาย เนื่องจากเธอไม่มีคนที่สนิทสนมเลย ต่างจากคนรอบข้างที่มีคนที่สนิทเคียงข้าง ดังในเวลากินข้าว หรือการทบทวนสิ่งที่ศึกษา เธอจึงรู้สึกว่าไม่ได้ได้รับความสนใจจากผู้อื่น อีกทั้งยังรู้สึกแปลกแยก และรู้สึกเหงา เธอคิดว่าเหล่านี้เป็นเพราะเธอได้ย้ายสิ่งที่ศึกษาจากสิ่งหนึ่งมาเป็นอีกสิ่งหนึ่ง พร้อมกับการที่เธอขาดทักษะการสัมพันธ์ภาพที่ดี ทำให้เธอรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม และรู้สึกไม่มีความสำคัญกับผู้อื่น เหมือนในเวลาที่ต้องทำงานกลุ่ม เธอต้องรอให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งขาดสมาชิก หรือไม่อย่างนั้นเธอก็จะทำงานคนเดียว

“อย่างในเอกหนูไร่เงี้ย เขาก็จะมีเพื่อนกันหมดเลย เวลาทำกิจกรรมไรเงี้ย ถ้าสมมุติจับคู่ไรเงี้ยทำงานกลุ่ม คือ เขาก็จะมีกลุ่มของเขาและหนูก็จะอยู่คนเดียว ก็จะแบบรอให้แบบเขาขาดอะไรอย่างเงี้ยหนูค่อยแบบไปเติม คือแบบอยู่กลุ่มไหนก็ได้” (ไอ)

ประสบการณ์ของเอฟนั้นคล้ายกันกับไอที่เขาไม่ได้รับเลือกเข้ากลุ่มเวลาที่มีการทำงานกลุ่ม เขาจึงรู้สึกเหมือนถูกตัดขาดจากคนรอบข้าง

“พอเค้าแตกแยกกับเรา ก็เหมือนปกติอะครับ สมมติจับกลุ่มๆ ละ 2 คน มี 11 คนอย่างเนี้ยเราก็กลายเป็นเศษเลยทันที เพราะเค้าไม่ได้อยากยุ่งกับเรา มันเป็นผลแย่งที่ตามมาจริงๆ” (เอฟ)

5. การขาดที่พึ่ง เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยมีปัญหาทั้งในเรื่องส่วนตัว และเรื่องการศึกษา พวกเขาจะรู้สึกโดดเดี่ยว และขาดที่พึ่ง เนื่องจากไม่รู้ว่าจะไปปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับใคร

ในช่วงแรกๆ ที่ไอเพิ่งจะย้ายเข้ามาอยู่ในมหาวิทยาลัย เธอมีความรู้สึกโดดเดี่ยว เนื่องจากเธอใช้ชีวิตคนเดียว และไม่รู้ว่าจะสามารถพึ่งพาใครได้ หากจะไปขอความช่วยเหลือ เธอก็กลัวว่าคนรอบข้างจะคิดกับเธอในแง่ลบ

“ยิ่งช่วงแรกๆ ปีหนึ่งเข้ามาอย่างเนี้ย หนูกินข้าว เวลาหนูกินข้าวอะ หนูก็นั่งกินคนเดียว ซึ่งหนูไม่เคยเป็นแบบนี้ ตั้งแต่แบบ ตั้งแต่มีเพื่อนประถม มัธยม มหาลัยที่เดิมอะคะ ไม่เคยเป็นแบบนี้ ไม่เคยอยู่ในจุดที่ว่า ตื่นเข้ามาแล้วไม่รู้ว่าเรียนตึกไหน แต่ไม่รู้ว่าจะหาก็ไปหาใครเลย ไม่รู้ว่าบางอย่างเล็กๆ น้อยๆ เราสามารถหันไปพึ่งใครได้บ้าง แล้วถ้าเกิดว่า แล้วเราพึ่งเค้าไปแล้วอะ เค้าจะแบบ เค้าจะรู้สึกว่ารามาหาผลประโยชน์เค้าหรือเปล่านั้นอย่างเนี้ยอะคะ” (ยู)

เอฟก็รู้สึกว่าตนเองไม่มีที่พึ่งเหมือนกับยู โดยเฉพาะเรื่องของการศึกษาที่เธอต้องฝ่าฟันด้วยตัวของเธอเอง เธอจึงรู้สึกเหนื่อยกับสิ่งที่เธอศึกษา เนื่องจากเป็นสิ่งที่ไม่ถนัด อีกทั้งยังไม่สามารถพึ่งพาใครได้ ดังที่เธอระบุไว้ว่า

“ผมกลับต้องมาเหนื่อย นี่ก็เป็นผลเสียด้วยด้านการเรียน จากที่เรียนไม่เก่ง เรายิ่งหนักลงไปอีก อดหนักไปอีก เหมือนกับว่าไม่มีความช่วยเหลืออะไรเลยอย่างเนี้ย ที่ผ่านมาได้ถึงตอนเนี้ยส่วนใหญ่เป็นเพราะตนเอง ดิ้นรนเอง ไม่ค่อยมีคนอื่นมาช่วยหรอก”

ส่วนไอนั้นเหมือนกันกับเอฟ ตรงที่เธอก็ไม่มีที่พึ่งในเรื่องของการศึกษา เธอจึงต้องศึกษา และทบทวนในสิ่งที่ศึกษาด้วยตัวของเธอเอง นอกจากนี้แล้วเวลาที่เธอมีเรื่องรบกวนจิตใจ เธอก็ไม่ก็ไม่รู้ว่าจะไปปรึกษาใคร ต่างจากคนรอบข้างที่จะมีคนสนิทสนมคอยรับฟังปัญหาเสมอ

“คนอื่นก็แบบมีเพื่อน ก็แบบมีปัญหาอะไรกัน ก็แบบคุยได้ตลอด ปรึกษาอะไรอย่างเงี้ย แต่จริงๆ เรื่องเรียน หนูก็ไม่ค่อยได้ถามเพื่อนเท่าไรเพราะว่า กลับมาลองอ่านเอง ไม่ค่อยคุยกับเพื่อนนอกจากในเวลาที่เราเรียนอะคะ กลับมาก็คือแบบมาอยู่คนเดียว” (ไอ)

จากการบรรยายองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ข้างต้นจะเป็นการบรรยายแบบแยกส่วน แต่ในแต่ละองค์ประกอบก็ยังมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกัน ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อนิสิตเกิดความรู้สึกว่า ตนเองแตกต่างจากบุคคลอื่นในสังคมมหาวิทยาลัยแล้ว ก็ส่งผลให้พวกเขาเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจ และไม่เชื่อใจบุคคลในสังคม ทำให้ไม่มีคนที่สนิทสนม และเกิดความรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม สุดท้ายเมื่อพวกเขาต้องพบเจอกับอุปสรรค พวกเขาก็ไม่รู้ว่าจะหันหน้าไปปรึกษาใคร จนรู้สึกว่าตนเองขาดที่พึ่ง นอกจากนี้ ทั้ง 5 องค์ประกอบที่ได้กล่าวมา ยังสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบทางจิตใจที่เกิดขึ้นกับนิสิตปริญญาตรีที่มีความรู้สึกแปลกแยก และทำให้ผู้วิจัยในฐานะนักจิตวิทยาการปรึกษาได้เข้าใจความรู้สึกที่เกิดขึ้น และตระหนักถึงแนวทางการช่วยเหลือทางด้านจิตใจกับนิสิตเหล่านี้ ดังที่ผู้วิจัยจะได้กล่าวไว้ในประเด็นข้อเสนอแนะเชิงวิชาชีพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความแตกต่างจากบุคคลอื่นในสังคมมหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยในองค์ประกอบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของโลว์ (Low, 2014) ที่ระบุว่าผู้เข้าร่วมวิจัยของเขา ซึ่งเป็นวัยรุ่นที่ด้อยโอกาส จำนวน 5 คน เกิดความรู้สึกแปลกแยก เนื่องจากรู้สึกว่าตนเองแตกต่างจากเพื่อนทางด้านไหวพริบ เชื้อชาติ การแต่งกาย และวิธีการปฏิบัติตน นอกจากนี้ความรู้สึกแตกต่างจากบุคคลอื่นในสังคมยังเป็นเหตุให้นิสิตเกิดการถอนตัวออกจากสังคมที่อยู่ มีความสอดคล้องกับแนวคิดจิตวิทยาสังคมและสังคมวิทยาที่ว่า ความแปลกแยกเป็นความรู้สึกไม่สบายใจ ที่ทำให้บุคคลนั้นแยกตัวเองออกมาจากสังคมที่ตนอยู่ ไม่มีส่วนร่วมกับสังคมนั้นๆ หรือการเห็นห่างจากบุคคล (Coffman, 1957) และสอดคล้องกับมุมมองทางด้านจิตพยาธิ ที่มองความแปลกแยกว่าเป็นการถอนตัว หรือการเห็นห่าง (Bulhan, 1985 cited in Shulman, 2009) หรือเป็นลักษณะที่สามารถสังเกตเห็นได้ของการแยกกันอยู่ในหมู่มนุษย์ (Johnson, 1963)

2. ความไม่พึงพอใจบุคคลในสังคมมหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยในองค์ประกอบที่ 2 สอดคล้องกับแนวคิดของฮาร์กินส์ (Harkins, 1965 cited in Khawaj, 1988) ที่ระบุว่า ความแปลกแยกเกิดขึ้นจากการที่สังคมไม่ได้ตอบสนองต่อความต้องการของบุคคล หรือแม้กระทั่งการกล่าวโทษผู้อื่นว่า เป็นคนทำให้ตนเกิดความรู้สึกตึงเครียด อีกทั้งองค์ประกอบนี้ยังมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สโตโคลส์ (Stokols, 1975) ที่ศึกษาทฤษฎีทางจิตวิทยาเรื่องความแปลกแยก ได้กล่าวถึง ความรู้สึกแปลกแยกของผู้เข้าร่วมวิจัยคนหนึ่งของเขา ที่เกิดความรู้สึกผิดหวัง เมื่อคาดหวังว่า เพื่อนอีกคนจะทำตามข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มแต่เพื่อนคนนั้นกลับไม่ได้รักษาสัญญา

3. ความไม่เชื่อใจบุคคลในสังคมมหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยในองค์ประกอบที่ 3 มีความคล้ายคลึงกับผลงานวิจัยของชูลส์ และรูเบล (Schulz & Rubel, 2011) ที่ศึกษาปรากฏการณ์วิทยากับความแปลกแยกในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามประสบการณ์ของนักเรียนชาย อายุระหว่าง 16-19 ปี ที่เรียนไม่จบ จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมวิจัย มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยและไม่เชื่อใจในโรงเรียน และกลัวความล้มเหลวในการเรียน ทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อน ที่แม้ว่าจะเป็นคนไม่ดีก็ตาม นอกจากนี้ พวกเขายังเกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียนที่มีอำนาจ

4. ความรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมมหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยในองค์ประกอบที่ 4 นี้มีความสอดคล้องกับความหมายความรู้สึกแปลกแยกที่ บรอนเฟนเบรนเนอร์ (Brendtro, Brokenleg & Bockern, 1990) ได้ให้ไว้ว่า เป็นความรู้สึกขาดความเป็นส่วนหนึ่ง การถูกตัดขาดจากครอบครัว เพื่อน โรงเรียน หรือที่ทำงาน ทั้งยังมีความสอดคล้องกับงานของเคส (Case, 2008, p. 323) ที่ได้กล่าวถึงความหมายของความแปลกแยกว่าเป็น “การไม่มีปฏิสัมพันธ์ในบริบทของความสัมพันธ์ที่ต้องการหรือที่คาดหวัง” ทั้งยังสอดคล้องกับความหมายที่ได้ให้ไว้ในพจนานุกรมออกฟอร์ด (Oxford) (Man, 2001, p. 8 cited in Case, 2008, p. 323) ว่าเป็น “สถานะหรือประสบการณ์ของความรู้สึกโดดเดี่ยวจากกลุ่ม หรือกิจกรรมที่ซึ่งบุคคลควรเป็นส่วนหนึ่งหรือมีความเกี่ยวข้อง” อีกทั้ง มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิโรจน์ พรหมสุด (2554) ที่พบปัจจัยเชิงสาเหตุของความแปลกแยกในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในระดับนักเรียน และระดับห้องเรียน ที่มีอิทธิพลทางอ้อมและส่งผลกระทบต่อความแปลกแยกของนักเรียน ผ่านตัวแปรความคาดหวังทางการศึกษาและการปรับบทบาท นอกจากนี้แล้ว

งานวิจัยของแฮสเชอร์และฮาเกนัวร์ (Hascher and Hagenauer, 2010) ก็ยังสอดคล้องกันกับองค์ประกอบนี้ที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความแปลกแยก แต่ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน เป็นปัจจัยทำให้เกิดความแปลกแยกมากที่สุด รวมทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของของโลว์ (Low, 2014) ที่พบว่าความรู้แปลกแยกมีสาเหตุมาจากความรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งความรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งนั้นมีความสำคัญจาก 1. ความแตกต่างจากเพื่อน ทั้งในเรื่องความแตกต่างทางไหวพริบ เชื้อชาติ การแต่งตัว และวิธีการปฏิบัติตน 2. การมีบ้านเกิดอยู่ไกลจากมหาวิทยาลัย และ 3. การมีอัตมโนทัศน์ด้านลบต่อตนเอง

5. การขาดที่พึ่ง

ผลการวิจัยในองค์ประกอบที่ 5 นี้ สอดรับกับความหมายของความแปลกแยกที่ฟิชเชอร์ (Fischer, 1973 cited in Khawaj, 1988) ได้ให้ไว้ นั่นคือ บุคคลที่มีความรู้สึกแปลกแยกจะขาดการรับรู้ในเรื่องการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างตัวของบุคคลกับสังคมที่อาศัยอยู่ หรือตัวของบุคคลกับบุคคลอื่นอย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยยังไม่พบองค์ประกอบนี้ในงานวิจัยที่มีอยู่ งานวิจัยนี้จึงช่วยขยายองค์ความรู้ที่มีอยู่เกี่ยวกับความรู้สึกแปลกแยกของนิสิต นักศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลงานวิจัยระบุว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการช่วยพัฒนาความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมในมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยควรจัดสภาพแวดล้อม และกิจกรรมที่เอื้อให้กับนิสิต นักศึกษาที่มีความรู้สึกแปลกแยกได้มีพื้นที่ที่เหมาะสมกับลักษณะส่วนบุคคล เช่น บุคคลที่เก็บตัว และบุคคลที่แสดงตัว ก็จะทำให้ นิสิตลดความรู้สึกแปลกแยกที่อาจจะเกิดขึ้น และรู้สึกว่าสังคมในมหาวิทยาลัยมีความเหมาะสมกับพวกเขามากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาชีพ

จากการสะท้อนประสบการณ์การเข้าร่วมวิจัยของผู้เข้าร่วมวิจัย โดยเฉพาะเอฟทีกล่าวว่า การให้การปรึกษาน่าจะช่วยให้เขารู้สึกดีขึ้นมากกว่าการมานั่งให้สัมภาษณ์เพียงอย่างเดียว พร้อมกับคำกล่าวของแมคเคลาว (McLeod, 2011, pp. 7-8) ที่ว่า

“ผลการวิจัยเชิงคุณภาพถือเป็นแหล่งข้อมูลที่มีคุณค่าสำหรับนักจิตวิทยาการศึกษาในการเข้าใจประสบการณ์ที่หลากหลายของผู้รับการปรึกษา ทั้งยังเป็นพื้นฐานในการวางแผนการปรึกษาสำหรับกลุ่มของผู้รับการปรึกษา”

ผลการวิจัยอาจมีคุณค่าต่อการทำงานของนักจิตวิทยาการศึกษาที่ทำงานในประเด็นความแปลกแยก นักจิตวิทยาการศึกษาสามารถนำความเข้าใจไปสร้างโปรแกรมการให้การปรึกษากับกลุ่มนิสิตที่มีความรู้สึกแปลกแยก นอกจากนี้จากผลการวิจัยที่ระบุว่า ความแปลกแยกเป็นผลของความรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งในสิ่งที่บุคคลรู้สึกว่าควรจะเป็นส่วนหนึ่ง นักจิตวิทยาการศึกษาอาจพิจารณาใช้รูปแบบการปรึกษากลุ่ม ที่จะช่วยให้นิสิตรู้ว่าพวกเขาไม่ได้เผชิญกับความรู้สึกนี้เพียงลำพัง และนิสิตยังสามารถให้กำลังใจกันและกันได้ รวมถึงรูปแบบการปรึกษารายบุคคล ที่จะช่วยให้นิสิตเกิดความผ่อนคลายทางอารมณ์ โดยนักจิตวิทยาการศึกษาอาจพิจารณาใช้ทฤษฎีอัตถิภาวนิยมที่มีแนวคิดเพื่อมุ่งช่วยบุคคลที่มีความรู้สึกโดดเดี่ยว ไร้ความหมาย และแปลกแยกในสภาวะการณ์ปัจจุบัน เพื่อช่วยให้นิสิต

ตระหนักถึงคุณค่า ความหมาย หรือเป้าหมายของตนเอง พร้อมทั้งรับรู้ถึงอำนาจแห่งตนในการเลือกเป้าหมายและรับผิดชอบต่อเป้าหมายที่ตนเองตัดสินใจเลือก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัยนี้ได้มาจากข้อมูลเชิงประจักษ์จากกลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ตรง (อุปนัย) ซึ่งสามารถนำไปเป็นฐานการพัฒนาแบบประเมินระดับความรู้สึกแปลกแยก เพื่อสำรวจความชุกหรือสภาพการณ์ของความรู้สึกนี้ได้ (นิรนัย) อีกทั้ง งานวิจัยนี้ศึกษาประสบการณ์ความรู้สึกแปลกแยกของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และ 4 เพื่อเป็นการขยายความรู้ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น งานวิจัยต่อไปควรศึกษาประเด็นดังกล่าวในกลุ่มประชากรอื่น เช่น กลุ่มบุคคลในสถานที่ทำงาน นิสิตที่ศึกษาชั้นปีอื่น หรือระดับการศึกษาอื่น โดยเฉพาะนิสิตชั้นปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มนิสิตที่ต้องมีการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมใหม่ ซึ่งหากนิสิตปรับตัวไม่ได้ก็จะส่งผลให้เกิดความรู้สึกแปลกแยก (ปรีชา เมธาวีสรภาคย์, 2540; วิไล วงศ์สืบชาติ, 2528; วิโรจน์ พรหมสุด, 2554)

นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ยังมุ่งศึกษาความแปลกแยกของนิสิตปริญญาตรีที่กำลังประสบกับความรู้สึกแปลกแยก งานวิจัยต่อไป อาจทำการศึกษาพัฒนาการของความแปลกแยกด้วยการวิจัยระยะยาว

เชิงคุณภาพ เพื่อฉายให้ภาพของการเปลี่ยนแปลงหรือเปลี่ยนผ่านของสภาวะความแปลกแยกในบุคคลข้ามช่วงเวลา ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจความแปลกแยกของบุคคลได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งการใช้วิธีการเก็บข้อมูลในรูปแบบอื่นๆ ร่วมกับการสัมภาษณ์ เช่น ภาพถ่าย ภาพวาด การจดบันทึกของผู้เข้าร่วมวิจัย อาจช่วยให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สามารถสะท้อนประสบการณ์ในเชิงลึกของผู้เข้าร่วมวิจัยเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2549). *จิตวิทยาสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรินท์.
- เฉลียว ฤกษ์จุฬิมล. (2520). *การศึกษาเอเลี่ยนเนชั่นในมหาวิทยาลัย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา เมธาวีสรภาคย์. (2540). *ความแปลกแยกของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สาขาวิชาสังคมศาสตร์*. ศูนย์วิจัยสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, กรุงเทพฯ.
- วิโรจน์ พรหมสุด. (2554). *ปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับที่ส่งผลต่อความแปลกแยกของนักเรียน* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิไล วงศ์สืบชาติ. (2528). *ความแปลกแยกของนักศึกษา: ศึกษาเฉพาะกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาบัณฑิต (สังคมวิทยา) คณะสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- Bevan, M. T., (2014). A Method of Phenomenological Interview. *Qualitative Health Research*, 24, 136-144.
- Brendtro, L. K., Brokenleg, M. & Bockern, S. V. (1990). *Reclaiming youth at risk: Our hope for the future*. United States: National Educational Service.

- Case, J. M. (2008). Alienation and engagement: development of an alternative theoretical framework for understanding student learning. *HighEduc*, 55, 321-332.
- Coffman, E. (1957). Alienation from interaction. *Human Relations*, 10, 47-60.
- Giorgi, A. (2009). *The descriptive phenomenological method in psychology: A modified husserlian approach*. Pittsburgh, PA: Duquesne University Press.
- Giorgi, A., Giorgi, B. & Morley, J. (2017). The descriptive phenomenological psychological method. In Willig, C. & Rogers, S. W. (Ed.), *The sage handbook of qualitative research in psychology* (2nd ed.). London: Sage.
- Giorgi, A. (2012). The Descriptive Phenomenological Psychological Method. *Journal of Phenomenological Psychology*, 43, 3-12.
- Hascher, T., & Hagenauer, G. (2010). Alienation from School. *International Journal of Educational Research*, 49, 220-232.
- Johnson, F. (1963). Psychological Alienation: Isolation and Self-Estrangement. *Psychoanalytic review*, 62 (3), 369-450.
- Khawaj, J. (1988). *Psychosocial Correlations of Alienation in Kuwaiti Students*. (Doctoral Dissertation). Retrieved November 13, 2017, from e-theses online service. (Publication No. 382906)
- Low, R. Y. S. (2014). *Experiences of Alienation at University: some themes amongst Mount Druitt youth*. Retrieved November 14, 2017, from Academic Search Complete.
- Mcleod, J. (2011). *Qualitative research in counselling and psychotherapy* (2nd ed.). London: Sage.
- Ponterotto, J. G. (2005). Qualitative research in counselling psychology: A primer on research paradigms and philosophy of science. *Journal of Counselling Psychology*, 52, 126-136.
- Shulman, L. (2009). *The skills of helping individuals, families, group, and communities* (6th ed.). USA: Brooks/Cole.
- Schulz, L. L. & Rubel, D. J. (2011). A Phenomenology of Alienation in High School: The Experiences of Five Male Non- Completers. *Professional School Counseling*, 14, 286-298.
- Stokols, D. (1975). Toward a Psychological Theory of Alienation. *Psychological Review*, 82, 26-44.
- The British Psychological Society (BPS). (2009). *Code of Ethics and Conduct*. n.p.: The British Psychological Society.
- Willig, C. (2008). *Introducing qualitative research in psychology* (2nd ed.). United Kingdom: Open University Press.